TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2016. gada 7. jūlijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Publiski līgumi — Direktīva 2004/18/EK — 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums — Saimnieciskās darbības subjektu tehniskās iespējas — Tieša iedarbība — Pierādīšanas līdzekļi — Hierarhiska saikne starp privāta pircēja apliecinājumu un pretendenta vienpusēju deklarāciju — Samērīguma princips — Aizliegums ieviest būtiskus grozījumus paredzētajos pierādīšanas līdzekļos

Lieta C-46/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunal Central Administrativo Sul* (Dienvidu Centrālā administratīvā tiesa, Portugāle) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 29. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 5. februārī, tiesvedībā

Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA

pret

AICP – Associação de Industriais do Concelho de Pombal ,

piedaloties –

Índice – ICT & Management Lda .

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*] un E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], kā arī M. Bergere [*M. Berger*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 28. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA* vārdā – *H. Rodrigues da Silva, advogado,*

— Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *F. Batista*, pārstāvji,

* * Tiesvedības valoda – portugāļu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *G. Braga da Cruz* un *A. Tokár*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 3. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.), 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otro ievilkumu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA* (turpmāk tekstā – "*Ambisig*") un *AICP – Associação de Industriais do Concelho de Pombal* (turpmāk tekstā – "*AICP*") par šīs pēdējās minētās apvienības lēmumu izslēgt *Ambisig* kandidatūru no iepirkuma procedūras, lai piešķirtu pakalpojumu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2004/18 preambulas 1., 2., 4., 32. un 46. apsvērumā ir noteikts:

"(1) Vienlaikus ar jauniem grozījumiem Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvā 92/50/EEK par to, kā koordinēt pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru [(OV 1992, L 209, 1. lpp.)], Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvā 93/36/EEK par to, kā koordinēt piegādes valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru [(OV 1993, L 199, 1. lpp.)], un Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvā 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru [(OV 1993, L 199, 54. lpp.)], kas vajadzīgi, lai izpildītu vienkāršošanas un modernizēšanas prasības, kuras izteikušas gan līgumslēdzējas iestādes, gan komersanti, atsaucoties uz Komisijas 1996. gada 27. novembrī pieņemto Zaļo grāmatu, minētās direktīvas ir skaidrības labad jāpārstrādā. [..]

(2) Piešķirot tādu līgumu slēgšanas tiesības, ko dalībvalstīs noslēdz valsts, reģionālo vai vietējo varas iestāžu un citu publisko tiesību subjektu uzdevumā, jāievēro Līgumā paredzētie principi, konkrēti brīva preču aprite, brīva uzņēmējdarbības veikšana un brīva pakalpojumu aprite, kā arī no tiem izrietošie principi, piemēram, vienādas iespējas, nediskriminēšana, savstarpēja atzīšana, proporcionalitāte un pārredzamība. [..]

(4) Dalībvalstīm jānodrošina tas, ka publisko tiesību subjekta piedalīšanās valsts līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā pretendenta statusā nerada konkurences traucējumus, kas skar privātus pretendentus.

[..]

(32) Lai veicinātu mazo un vidējo uzņēmumu iesaistīšanu valsts iepirkuma līgumu tirgū, ieteicams paredzēt noteikumus par apakšlīgumiem.

[..]

(46) Līgumu slēgšanas tiesības jāpiešķir, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas nodrošina atbilstību pārredzamības, nediskriminēšanas un vienādu iespēju principam un kas garantē piedāvājumu novērtēšanu efektīvas konkurences apstākļos. [..]"

4 Šīs direktīvas 1. panta 9. punktā ir paredzēts:

""Līgumslēdzējas iestādes" ir valsts, reģionu vai vietējo pašvaldību iestādes, publisko tiesību subjekti, apvienības, kurās ietilpst viena vai vairākas šādas iestādes vai viens vai vairāki šādi publisko tiesību subjekti.

"Publisko tiesību subjekts" ir jebkura struktūra:

a) kas nodibināta ar konkrētu mērķi apmierināt vispārējas vajadzības un neveic rūpnieciskas vai komerciālas darbības;

b) kam ir juridiskas personas statuss un

c) ko galvenokārt finansē valsts, reģionu vai vietējo pašvaldību iestādes vai citi publisko tiesību subjekti, vai ko pārrauga minētie subjekti, vai kam valdē, pārvaldē vai uzraudzības padomē vairāk nekā pusi locekļu ieceļ valsts, reģionu vai vietējo pašvaldību iestādes vai citi publisko tiesību subjekti.

Šā punkta otrās daļas a), b) un c) apakšpunktā minētajiem kritērijiem atbilstošu publisko tiesību subjektu un šo subjektu kategoriju neizsmeļošs uzskaitījums sniegts III pielikumā. Dalībvalstis regulāri ziņo Komisijai par izmaiņām publisko tiesību subjektu un šo subjektu kategoriju sarakstos."

5 Minētās direktīvas 48. pantā "Tehniskās un/vai profesionālās iespējas" ir paredzēts:

"1. Komersantu tehniskās un/vai profesionālās iespējas novērtē un pārbauda saskaņā ar 2. un 3. punktu.

2. Komersantu tehniskās iespējas var pierādīt ar vienu vai vairākiem no turpmāk minētajiem līdzekļiem saistībā ar būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu veidu, apjomu vai nozīmīgumu:

a) i) [..]
ii) galveno iepriekšējos trijos gados veikto piegāžu vai sniegto pakalpojumu uzskaitījums, norādot summas, realizācijas laiku un saņēmējus gan valsts, gan privātajā sektorā. Piegāžu veikšanu un pakalpojumu sniegšanu pierāda šādi:

— [..]

— ja saņēmējs ir privāts pircējs – ar pircēja apliecinājumu vai, ja tāda nav, vienkārši ar komersanta sniegtu deklarāciju;

[..]."

Portugāles tiesības

6 Direktīva 2004/18 tika transponēta Portugāles tiesību sistēmā ar *Código dos Contratos Públicos* (Publisko iepirkumu kodekss), kas ir apstiprināts ar 2008. gada 29. janvāra Dekrētlikumu Nr. 18/2008, ar grozījumiem un pārpublicēšanu 2009. gada 2. oktobra Dekrētlikuma Nr. 287/2009 pielikumā (2009. gada 2. oktobra *Diário da República*, 1. sērija, Nr. 192).

7 Šā kodeksa 165. pants ir izteikts šādi:

"1 – Prasību minimums tehnisko iespēju jomā, kas norādīts iepriekšējā panta 1. punkta h) apakšpunktā, ir jāpielāgo to pakalpojumu raksturam, kas ir slēdzamā līguma priekšmets, un tajā ir jāapraksta situācijas, statuss, raksturīgās īpašības vai citi faktu elementi, kas it īpaši attiecas uz:

a) kandidātu profesionālo pieredzi;

b) kandidātu izmantojamajiem cilvēkresursiem, tehnoloģiskajiem resursiem, aprīkojuma vai citiem resursiem neatkarīgi no to veida;

c) kandidātu organizatorisko modeli un iespējām, it īpaši attiecībā uz specializēto prasmju vadību un iekļaušanu, atbalsta informātikas sistēmām un kvalitātes kontroles sistēmām;

d) kandidātu spēju veikt vides pārvaldības pasākumus saistībā ar noslēdzamā līguma izpildi;

e) informāciju, kas iekļauta *Instituto da Construção e do Imobiliário, I. P.* datu bāzē attiecībā uz uzņēmējiem, būvdarbu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas vai būvdarbu koncesijas gadījumā.

[..]

5 – Prasību minimumu tehnisko iespēju jomā, kas noteikts 1. punktā, un "f" faktoru, kas minēts iepriekšējā panta 1. punkta i) apakšpunktā, nedrīkst noteikt diskriminējoši."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

8 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka 2013. gada 10. decembrī *AICP* kā līgumslēdzēja iestāde izsludināja slēgtu konkursu ar priekšatlasi, lai piešķirtu tiesības slēgt pakalpojumu līgumu "vides pārvaldības, kvalitātes sistēmu un tehnoloģiskās platformas ieviešanai 13 uzņēmumos".

9 Paziņojuma par līgumu 12. panta 1. punkta c) un f) apakšpunktā ir paredzēts:

"Kandidātiem, lai viņi tiktu atlasīti, ir jāiesniedz šādi pieteikuma dokumenti:

[..]

c) klienta deklarācija uz apzīmogotas uzņēmuma veidlapas, ar ko apliecina, ka kandidāts ir ieviesis vides pārvaldības un/vai kvalitātes sistēmu atbilstīgi deklarācijas paraugam, kas pievienots šā paziņojuma par līgumu VIII pielikumā. Deklarācijā ir jābūt notariāli, advokāta vai jebkuras citas kompetentas iestādes apliecinātam parakstam un norādei par parakstītāja amatu;

[..]

f) klienta deklarācija uz apzīmogotas uzņēmuma veidlapas, ar ko apliecina, ka kandidāts ir ieviesis vadības sistēmas, veicis tehnoloģiskas platformas uzstādīšanu tīklā un attīstīšanu, ieviesis vadības un koordinācijas pasākumu programmatūru, kurā ir precizētas konkrētās izmaksas, atbilstīgi deklarācijas paraugam šā Paziņojuma par līgumu IX pielikumā. Deklarācijā ir jābūt notariāli, advokāta vai jebkuras citas kompetentas iestādes apliecinātam parakstam un norādei par parakstītāja amatu; [..]."

10 Ar 2014. gada 27. marta lēmumu *AICP* apstiprināja atlases komisijas galīgo ziņojumu, piedāvājumu iesniegšanas posmam atlasot *Índice ICT & Management Lda* un no tā tostarp izslēdzot *Ambisig* kandidatūru tādēļ, ka, pirmkārt, šī sabiedrība nebija pierādījusi nosacījumu izpildi attiecībā uz

tehniskajām iespējām, iesniedzot privāta pircēja deklarāciju, kas būtu apliecināta atbilstoši paziņojuma par līgumu 12. pantam, un, otrkārt, tā nebija pierādījusi, nedz arī apgalvojusi, ka tai nav bijis iespējams vai ka tai būtu radušās nopietnas grūtības šādas deklarācijas iesniegšanā.

11 Saistībā ar prasību, ko par šo lēmumu ir cēlusi *Ambisig, Tribunal Administrativo e Fiscal de Leiria* (Leirijas Administratīvā un nodokļu tiesa, Portugāle) ar 2014. gada 11. jūnija spriedumu daļēji pieņēma šīs sabiedrības izvirzītos pamatus, atcēla *AICP* lēmumu un piesprieda pēdējai minētajai 20 dienu laikā pieņemt jaunu paziņojumu par līgumu.

12 *Ambisig* apstrīdēja šo spriedumu minētās tiesas tiesnešu kolēģijā tādēļ, ka šī tiesa esot kļūdaini noraidījusi prasības pamatus, it īpaši attiecībā uz līgumslēdzējas iestādes izstrādāto noteikumu par kandidātu tehnisko iespēju pierādījumu neatbilstību prasībām, kas šajā ziņā ir paredzētas Direktīvas 2004/18 48. pantā.

13 Tā kā *Tribunal Administrativo e Fiscal de Leiria* (Leirijas Administratīvā un nodokļu tiesa, Portugāle) tiesnešu kolēģija šo sūdzību noraidīja ar 2014. gada 6. augusta spriedumu, *Ambisig* vērsās iesniedzējtiesā ar prasību tādēļ, ka arī šajā spriedumā līgumslēdzējas iestādes izstrādātie noteikumi par kandidātu tehnisko iespēju pierādījumu administrēšanas veidu netika atzīti par prettiesiskiem Direktīvas 2004/18 48. panta gaismā.

14 Šādos apstākļos *Tribunal Central Administrativo Sul* (Dienvidu Centrālā administratīvā tiesa, Portugāle) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai, tā kā [..] Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrajā ievilkumā paredzētais jautājums nav reglamentēts Portugāles tiesībās, minētā tiesību norma ir tieši piemērojama Portugāles tiesību sistēmā, piešķirot privātpersonām tiesības, kuras tās var īstenot, vēršoties pret līgumslēdzējām iestādēm?

2) Vai Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādu noteikumu piemērošana, ko pieņēmusi līgumslēdzēja iestāde un atbilstoši kuriem saimnieciskās darbības subjektam nav atļauts pierādīt pakalpojumu sniegšanu, iesniedzot paša parakstītu deklarāciju, ja vien tas nepierāda, ka viņam nav iespējams vai ir pārmērīgi apgrūtinoši saņemt apliecinājumu no privāta pircēja?

3) Vai Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tādu noteikumu piemērošana, ko pieņēmusi līgumslēdzēja iestāde un atbilstoši kuriem privāta pircēja apliecinājumā ir jābūt notariāli, advokāta vai citas kompetentas iestādes apliecinātam parakstam, pretējā gadījumā paredzot izslēgšanu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

15 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka, tā kā šī tiesību norma nav transponēta valsts tiesībās, tā atbilst nosacījumiem, lai privātpersonām tiktu piešķirtas tiesības, uz kurām tās var atsaukties, vēršoties pret līgumslēdzējām iestādēm valsts tiesās.

16 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja kāda valsts noteiktajā termiņā nav transponējusi valsts tiesībās direktīvu vai ja tā to ir transponējusi nepareizi, privātpersonas, vēršoties pret valsti, valsts tiesās var pamatoti atsaukties tikai uz šīs direktīvas tiesību normām, kas attiecībā uz to saturu šķiet beznosacījumu un pietiekami precīzas (šajā ziņā skat. spriedumus, 2013. gada

12. decembris, *Portgás*, C-425/12, EU:C:2013:829, 18. punkts un tajā minētā judikatūra; 2014. gada 14. janvāris, *Association de médiation sociale*, C-176/12, EU:C:2014:2, 31. punkts, kā arī 2014. gada 15. maijs, *Almos Agrárkülkereskedelmi*, C-337/13, EU:C:2014:328, 31. punkts).

17 Tomēr ir jākonstatē, ka Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums – kā secinājumu 25. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts – atbilst šiem kritērijiem, jo, pirmkārt, tajā ir noteikts pienākums, kam nav norādītas nekādas papildu prasības, nedz arī tas ir pakļauts nosacījumam, ka Savienības iestādes vai dalībvalstis pieņem kādu aktu, un, otrkārt, tajā ir skaidri un pilnīgi norādīti elementi, kuri var tikt pieprasīti no saimnieciskās darbības subjektiem, lai tie pierādītu savas tehniskās iespējas publiskā iepirkuma procedūrās.

18 Turklāt Tiesa šādi jau ir nospriedusi attiecībā uz Direktīvu 92/50, kas tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2004/18.

19 Tādējādi 1998. gada 24. septembra sprieduma *Tögel* (C-76/97, EU:C:1998:432) 46. un 47. punktā Tiesa uzskatīja, ka tiešu iedarbību var radīt Direktīvas 92/50 VI sadaļas noteikumi, tostarp tās 32. panta 2. punkts, kura saturs gandrīz identiski ir ticis pārņemts Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrajā ievilkumā.

20 Līdz ar to, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz pirmo jautājumu, vēl ir jāprecizē, vai uz Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otro ievilkumu var atsaukties, vēršoties pret jebkuru vienību, kas kvalificēta par "līgumslēdzēju iestādi" šīs direktīvas 1. panta 9. punkta izpratnē.

21 Šajā ziņā ir jāatgādina ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, lai arī ar pašu direktīvu nevar tikt noteikti pienākumi privātpersonām un tātad prasībā pret privātpersonām uz šo direktīvu nevar atsaukties (it īpaši skat. spriedumus, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 37. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2015. gada 15. janvāris, *Ryanair*, C-30/14, EU:C:2015:10, 30. punkts), ja privātpersonas var atsaukties uz šādu direktīvu nevis pret privātpersonu, bet pret valsti, tās var to darīt neatkarīgi no tā, kādā statusā valsts rīkojas. Proti, ir jāizvairās no tā, ka valsts varētu gūt labumu no Savienības tiesību neievērošanas (šajā ziņā skat. spriedumus, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 38. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2013. gada 12. decembris, *Portgás*, C-425/12, EU:C:2013:829, 23. punkts).

22 Tādējādi atsaukties uz direktīvas normām, kam var būt tieša iedarbība, var ne tikai, vēršoties pret valsts institūciju, bet arī pret struktūru, kam neatkarīgi no tās juridiskā statusa atbilstoši tiesību aktam, ko pieņēmusi valsts iestāde, ir pienākums šīs struktūras pārraudzībā nodrošināt sabiedrisko pakalpojumu un kas šai nolūkā bauda īpašas pilnvaras, salīdzinot ar noteikumiem, kas piemērojami attiecībām starp indivīdiem (spriedums, 2013. gada 12. decembris, *Portgás*, C-425/12, EU:C:2013:829, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Šajā gadījumā, runājot par *AICP* situāciju, no Portugāles valdības tiesas sēdē Tiesā sniegtajiem precizējumiem, šķiet, izriet, ka šī struktūra, uz kuru gan attiecas jēdziens "līgumslēdzēja iestāde" Direktīvas 2004/18 1. panta 9. punkta izpratnē, ir privāto tiesību uzņēmumu apvienība, kas neatbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem, lai, pret to vēršoties, varētu atsaukties uz šīs direktīvas normām, jo tā nesniedz nekādu sabiedrisko pakalpojumu valsts iestāžu pārraudzībā un tai nav īpašu pilnvaru, salīdzinot ar noteikumiem, kuri piemērojami attiecībām starp indivīdiem, kas tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

24 Šādā gadījumā šai tiesai tomēr būs jāinterpretē valsts tiesības, cik vien iespējams, Direktīvas 2004/18 teksta un mērķu gaismā, lai tiktu sasniegts tās 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrajā ievilkumā paredzētais rezultāts un tātad lai izpildītu LESD 288. panta trešās daļas prasības (šajā ziņā skat. spriedumus, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 24. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 19. aprīlis, *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 31. punkts).

25 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka valsts tiesas pienākuma, interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, ņemt vērā direktīvas saturu robežas nosaka vispārējie tiesību principi un tas nevar būt pamats valsts tiesību interpretācijai *contra legem* (šajā ziņā skat. spriedumus, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 25. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 19. aprīlis, *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 32. punkts).

26 Tādējādi, ja valsts tiesības nav iespējams interpretēt saderīgi ar Direktīvu 2004/18, persona, kas ir cietusi šo tiesību nesaderības ar Savienības tiesībām dēļ, var atsaukties uz judikatūru, kas izriet no 1991. gada 19. novembra sprieduma *Francovich* u.c. (C-6/90 un C-9/90, EU:C:1991:428), lai attiecīgajā gadījumā saņemtu atlīdzību par nodarītajiem zaudējumiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 26. marts, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka, tā kā šī tiesību norma nav transponēta valsts tiesībās, tā atbilst nosacījumiem, lai privātpersonām tiktu piešķirtas tiesības, uz kurām tās var atsaukties, vēršoties pret līgumslēdzēju iestādi valsts tiesās, ja tā ir valsts iestāde vai ar valsts iestādes tiesību aktu ir tikusi pilnvarota tās pārraudzībā sniegt sabiedrisko pakalpojumu un tai šīm vajadzībām ir īpašas pilnvaras, salīdzinot ar noteikumiem, kas piemērojami attiecībām starp indivīdiem.

Par otro jautājumu

28 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums nepieļauj to noteikumu piemērošanu, ko noteikusi līgumslēdzēja iestāde un kas neļauj saimnieciskās darbības subjektam pierādīt savas tehniskās iespējas, izmantojot vienpusēju deklarāciju, izņemot gadījumu, ja viņš iesniedz pierādījumu par to, ka viņam nav iespējams vai ir pārmērīgi grūti iegūt apliecinājumu no privāta pircēja.

29 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktā ir paredzēts, ka komersantu tehniskās iespējas var tikt pierādītas, iesniedzot iepriekšējos trijos gados pirms paziņojuma par līgumu publicēšanas galveno veikto piegāžu vai galveno sniegto pakalpojumu sarakstu.

30 Gadījumā, ja šo darījumu saņēmējs ir privāts pircējs, šīs tiesību normas otrais ievilkums nosaka, ka šo piegāžu vai pakalpojumu pierādījums var tikt iesniegts divos dažādos veidos, proti, "ar pircēja apliecinājumu vai, ja tāda nav, vienkārši ar komersanta sniegtu deklarāciju".

31 Iesniedzējtiesas uzdotais jautājums attiecas tieši uz attiecībām starp šiem diviem pierādīšanas līdzekļiem, jo tā mērķis ir noteikt, vai tie ir līdzvērtīgi un komersants var brīvi izvēlēties pierādīt savas tehniskās iespējas vai nu ar privāta pircēja apliecinājumu, vai ar vienkāršu paša uzrakstītu deklarāciju, vai arī, tieši otrādi, Savienības likumdevējs ir noteicis hierarhiju starp minētajiem pierādīšanas līdzekļiem, un uzņēmējs var izmantot šādu vienpusēju deklarāciju tikai gadījumos, kad tas nevar iegūt minēto apliecinājumu.

32 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir formulēts, izmantojot terminus, kas atbilstoši savai parastajai nozīmei nekādi nerada pamatotas šaubas.

33 Proti, kā secinājumu 43. punktā ir uzsvēris ģenerāladvokāts, izteikums "ja tāda nav", kas izmantots šajā normā, atbilstoši tā parastajai nozīmei norāda nevis uz vienlīdzību, bet uz pakārtotām attiecībām starp paredzētajiem pierādīšanas līdzekļiem.

34 No minētā izriet, ka atbilstoši gramatiskajai interpretācijai Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāsaprot tādējādi, ka saimnieciskās darbības subjekts pierādīt savas tehniskās iespējas, iesniedzot vienpusēju deklarāciju, var tikai tad, ja tas nevar iegūt privāta pircēja apliecinājumu.

35 Turklāt šādu interpretāciju apstiprina konteksts, kādā tiek lietoti šā panta termini, un Direktīvas 2004/18 mērķi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 22. marts, *GENESIS*, C-190/10, EU:C:2012:157, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Runājot, pirmkārt, par Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrā ievilkuma kontekstu, no Tiesas judikatūras izriet, ka šajā tiesību normā ir noteikta slēgta sistēma, kas ierobežo tehnisko iespēju vērtēšanas un pārbaudes veidus, kuri ir līgumslēdzēju iestāžu rīcībā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 18. oktobris, *Édukövízig* un *Hochtief Construction*, C-218/11, EU:C:2012:643, 28. punkts). Līdz ar to, lai arī minētās iestādes nevar noteikt jaunus pierādīšanas līdzekļus šajā jomā, tās arī nevar ierobežot jau paredzēto līdzekļu piemērojamību.

37 Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrā ievilkuma gramatiskā interpretācija, kas izriet no šā sprieduma 34. punkta, ir vienīgā, kas ir saderīga ar šo kontekstu. Proti, netiek apstrīdēts, ka alternatīvs šīs tiesību normas lasījums, atbilstoši kuram līgumslēdzējām iestādēm būtu jāļauj jebkuram saimnieciskās darbības subjektam brīvi izvēlēties starp vienu vai otru attiecīgo pierādīšanas līdzekli, apdraudētu privāta pircēja apliecinājuma līdzekļa lietderīgo iedarbību un tātad pašu piemērojamību, jo ir iespējams, ka, lai izpildītu šīs tiesību normas prasības, katrs komersants aprobežotos ar vienpusējas deklarācijas iesniegšanu visos gadījumos.

38 Attiecībā, otrkārt, uz Direktīvas 2004/18 mērķiem ir jānorāda, ka tās izveidotā sistēma ir tostarp vērsta uz to, lai novērstu – kā tas izriet no tās preambulas 2., 4., un 46. apsvēruma – konkurences izkropļošanu privāto pretendentu starpā un lai nodrošinātu pārskatāmības, nediskriminācijas, kā arī vienlīdzīgas attieksmes principu ievērošanu.

39 Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrā ievilkuma gramatiskā interpretācija, kas izriet no šā sprieduma 34. punkta, atbilstoši kurai priekšroka būtu dodama attiecīgā saimnieciskās darbības subjekta uz privāta pircēja apliecinājumu balstītajam pierādīšanas līdzeklim, ir saskanīga arī ar šā sprieduma iepriekšējā punktā minēto mērķu sasniegšanu, jo, pirmkārt, tā nodrošina papildu pārredzamību un tiesisko noteiktību attiecībā uz šā komersanta tehnisko iespēju patiesīgumu un, otrkārt, tā ļauj novērst visu saimnieciskās darbības subjektu sniegto deklarāciju secīgu pārbaužu veikšanu, kas līgumslēdzējām iestādēm ir jāveic saskaņā ar Direktīvas 2004/18 44. panta 1. punktu un 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu.

40 Saskaņā ar samērīguma principu, kas ir Savienības tiesību vispārējs princips, līgumslēdzēju iestāžu izstrādātie noteikumi par divu Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrajā ievilkumā paredzēto pierādīšanas līdzekļu īstenošanu nedrīkst pārsniegt to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu šajā direktīvā noteiktos mērķus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 22. oktobris, *Impresa Edilux* un *SICEF*, C-425/14, EU:C:2015:721, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 No minētā izriet, ka paziņojumā par līgumu iekļautie noteikumi, kas saimnieciskās darbības subjektam, lai pierādītu savas tehniskās iespējas, ļauj iesniegt vienpusēju deklarāciju tikai tad, ja tas pierāda, ka nekādi nav iespējams iegūt privāta pircēja apliecinājumu, – kā secinājumu 50. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts un kā savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi Komisija – ir nesamērīgi. Proti, šādi noteikumi tam uzliekot pārmērīgu slogu, salīdzinot ar to, kas ir vajadzīgs, lai konkurence netiktu izkropļota un lai nodrošinātu pārskatāmības, nediskriminācijas, kā arī vienlīdzīgas attieksmes principu ievērošanu publisko iepirkumu jomā.

42 Turpretī noteikumi paziņojumā par līgumu, atbilstoši kuriem saimnieciskās darbības subjekts var pamatoti atsaukties uz šādu vienpusēju deklarāciju arī tad, ja tas pierāda ar objektīviem pierādījumiem, kas ir jāpārbauda katrā atsevišķajā gadījumā, ka pastāv nopietnas grūtības, kas tam traucē iegūt šādu apliecinājumu, piemēram, attiecīgā privātā pircēja nevēlēšanās to sniegt dēļ, atbilst samērīguma principam, jo šie noteikumi neuzliek attiecīgajam komersantam nesamērīgu slogu, salīdzinot ar centieniem sasniegt šos pašus mērķus.

43 Tā tas, šķiet, ir to noteikumu gadījumā, kuri iekļauti *AICP* izstrādātajos paziņojuma par līgumu noteikumos un kuri ir apstrīdēti pamatlietā, kas tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

44 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu noteikumu piemērošanu kā pamatlietā aplūkotie, kurus ir noteikusi līgumslēdzēja iestāde un kuri neļauj saimnieciskās darbības subjektam pierādīt savas tehniskās iespējas, izmantojot vienpusēju deklarāciju, izņemot gadījumu, ja viņš iesniedz pierādījumu par to, ka viņam nav iespējams vai ir pārmērīgi grūti iegūt apliecinājumu no privāta pircēja.

Par trešo jautājumus

45 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums nepieļauj tādu noteikumu piemērošanu, ko pieņēmusi līgumslēdzēja iestāde un atbilstoši kuriem privāta pircēja apliecinājumā ir jābūt notariāli, advokāta vai citas kompetentas iestādes apliecinātam parakstam, pretējā gadījumā paredzot pretendenta kandidatūras izslēgšanu.

46 Šajā ziņā ir jānorāda, ka portugāļu valodas redakcijā izteiciens "pircēja apliecinājums" Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrajā ievilkumā ir šāds: "*declaração reconhecida do adquirente*" ("apliecināta pircēja deklarācija"), kas liek domāt, ka, lai privāta pircēja deklarācija būtu spēkā, uz tās ir jābūt apliecinātam parakstam.

47 Tomēr, kā uzsver visi lietas dalībnieki, kas ir iesnieguši rakstveida apsvērumus, lielākajā daļā citu valodu redakciju šī tiesību norma ir formulēta atšķirīgi, un tādēļ, šķiet, būtu mazāk ierobežojoši jāinterpretē šāda pierādījuma līdzekļa piemērojamība. Proti, tostarp no vācu ("*vom Erwerber ausgestellte Bescheinigung*"), spāņu ("*certificado del comprador*"), itāļu ("*attestazione dell'acquirente*") un angļu valodas ("*purchaser's certification*") redakcijām izriet, ka izteiciens "pircēja apliecinājums" ir jāsaprot tādējādi, ka saimnieciskās darbības subjektam ir atļauts pierādīt savas tehniskās iespējas, iesniedzot vienkāršu dokumentu, ko bez kādām īpašām formalitātēm ir uzrakstījis viens vai vairāki tā privāti pircēji, apliecinot galvenās piegādes vai galvenos pakalpojumus, kas sniegti pēdējo trīs gadu laikā, un precizējot šo sniegumu summu, kā arī datumu.

48 Šajā ziņā attiecībā uz lingvistisko atšķirību ir jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai vienā no Savienības tiesību normas valodu redakcijām lietotais formulējums nevar būt vienīgais pamats šīs tiesību normas interpretācijai vai arī tam nevar piešķirt prioritāru nozīmi salīdzinājumā ar pārējo valodu redakcijām. Savienības tiesību normas ir interpretējamas un piemērojamas vienveidīgi, ņemot vērā visu Savienības oficiālo valodu versijas. Tādējādi gadījumā, ja Savienības tiesību teksts dažādu valodu redakcijās atšķiras, attiecīgā norma ir jāinterpretē saistībā ar tā tiesiskā regulējuma vispārējo sistēmu un mērķi, kurā šī norma ietilpst (spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Grupo Itevelesa* u.c., C-168/14, EU:C:2015:685, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Runājot par Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrā ievilkuma vispārējo sistēmu, kā ir atgādināts šā sprieduma 36. punktā, ar šo tiesību normu tiek izveidota slēgta sistēma, kas ierobežo līgumslēdzēju iestāžu iespēju paredzēt jaunus pierādīšanas līdzekļus vai formulēt papildu prasības, būtiski grozot jau paredzēto līdzekļu izmantošanas būtību un nosacījumus.

50 Ir jākonstatē, ka, pieprasot, lai uz privāta pircēja apliecinājuma būtu apliecināts paraksts, tiek ieviesta formalitāte, kas ir šāds būtisks grozījums pirmajam no abiem Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrajā ievilkumā paredzētajiem pierādīšanas līdzekļiem, kas apgrūtina darbības, kuras saimnieciskās darbības subjektam ir jāveic, lai izpildītu savas pierādīšanas prasības, kas ir pretrunā šā panta vispārējai sistēmai.

51 Attiecībā uz Direktīvas 2004/18 mērķi ir jāatgādina, ka tajā tiek paredzēti – kā izriet no tās preambulas 1. un 2. apsvēruma – koordinēšanas noteikumi, kas tostarp paredzēti, lai vienkāršotu un modernizētu valsts iepirkumu procedūras, lai atvieglotu preču brīvu apriti, brīvību veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvību un konkurences radīšanu šādos tirgos.

52 It īpaši, kā izriet no Tiesas judikatūras, šī direktīva ir paredzēta, lai atvieglotu mazo un vidējo uzņēmumu pieeju publisko iepirkumu tirgum, kā noteikts tās preambulas 32. apsvērumā (šajā ziņā skat. spriedumus, 2013. gada 10. oktobris, *Swm Costruzioni 2* un *Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 34. punkts, un 2016. gada 7. aprīlis, *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, EU:C:2016:214, 34. punkts).

53 Kā secinājumu 80. un 81. punktā norādījis ģenerāladvokāts, pakļaujot privāta pircēja apliecinājuma pierādījuma spēku prasībai, ka parakstu apliecina trešā persona, tiktu ieviesta papildu formalitāte, kas varētu nevis atvērt publisko iepirkumu tirgu iespējami plašākai konkurencei, bet gan to ierobežot, tostarp ierobežot ārvalstu saimnieciskās darbības subjektu dalību šādos tirgos.

54 Proti, īso termiņu dēļ, kas parasti tiek noteikti kandidatūru iesniegšanai paziņojumos par līgumu, kā arī pastāvošo atšķirību valsts tiesiskajos regulējumos par aktu parakstu apliecināšanu dēļ nav izslēgts, ka daudzi komersanti, it īpaši ārvalstu, tiks atturēti no piedāvājumu iesniegšanas praktisko grūtību dēļ saistībā ar apliecinājuma, kura paraksts ir likumīgi ticis apliecināts, iesniegšanu dalībvalstī, uz kuru attiecas publiskais iepirkums.

55 Līdz ar to, ņemot vērā Direktīvas 2004/18 vispārējo sistēmu un mērķi, ir jāapstiprina interpretācija, saskaņā ar kuru privāta pircēja "apliecinājums", tāpat kā "apliecināta deklarācija" šīs direktīvas 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrā ievilkuma portugāļu valodas redakcijā, nozīmē tikai to, ka ir jāiesniedz apliecinājums, ko šis pircējs ir uzrakstījis, un līgumslēdzējas iestādes nedrīkst noteikt nekādas papildu formalitātes, piemēram, minētā pircēja paraksta apliecināšanu, ko veic kāda kompetenta iestāde.

56 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādu noteikumu piemērošana kā pamatlietā aplūkotie, kurus ir pieņēmusi līgumslēdzēja iestāde un kuros ir noteikts, ka privāta pircēja apliecinājumā ir jābūt notariāli, advokāta vai citas kompetentas iestādes apliecinātam parakstam, pretējā gadījumā paredzot pretendenta kandidatūras izslēgšanu.

Par tiesāšanās izdevumiem

57 Attiecībā uz pamatlietu pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta

otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka, tā kā šī tiesību norma nav transponēta valsts tiesībās, tā atbilst nosacījumiem, lai privātpersonām tiktu piešķirtas tiesības, uz kurām tās var atsaukties, vēršoties pret līgumslēdzēju iestādi valsts tiesās, ja tā ir valsts iestāde vai ar valsts iestādes tiesību aktu ir tikusi pilnvarota tās pārraudzībā sniegt sabiedrisko pakalpojumu un tai šīm vajadzībām ir īpašas pilnvaras, salīdzinot ar noteikumiem, kas piemērojami attiecībām starp indivīdiem;

2) **Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu noteikumu kā pamatlietā aplūkotie piemērošanu, kurus ir noteikusi līgumslēdzēja iestāde un kuri neļauj saimnieciskās darbības subjektam pierādīt savas tehniskās iespējas, izmantojot vienpusēju deklarāciju, izņemot gadījumu, ja viņš iesniedz pierādījumu par to, ka viņam nav iespējams vai ir pārmērīgi grūti iegūt apliecinājumu no privāta pircēja;**

3) **Direktīvas 2004/18 48. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādu noteikumu kā pamatlietā aplūkotie piemērošana, kurus ir pieņēmusi līgumslēdzēja iestāde un kuros ir noteikts, ka privāta pircēja apliecinājumā ir jābūt notariāli, advokāta vai citas kompetentas iestādes apliecinātam parakstam, pretējā gadījumā paredzot pretendenta kandidatūras izslēgšanu.**

[Paraksti]